

**Aktualizacja inwentaryzacji dendrologicznej istniejącej
roślinności zabytkowego parku w m. Zasów, gm. Żyraków, dz. nr
ew.: 450, 453/1, 453/3, 453/4, 457/8, wraz z gospodarką istniejącą
szatą roślinną.**

Łódź- Zasów 2019

Aktualizacja inwentaryzacji dendrologicznej istniejącej roślinności
zabytkowego parku w m. Zasów, gm. Żyraków, dz. nr ew.: 450, 453/1, 453/3,
453/4, 457/8 wraz z gospodarką istniejącą szatą roślinną.

Zleceniodawca:

Gmina Żyraków
39-204 Żyraków 137
NIP:8722222062

Wykonawca:

GEOINTERRA
mgr inż. Leszek Styczyński
Pomiary geodezyjne, archeologia, zagospodarowanie terenów zieleni.
91-040 Łódź, ul. Powstańców Wielkopolskich 8 m. 58
NIP: 726-229-36-27
Tel. 793-404-413

Konsultacja merytoryczna:

mgr inż. Stanisław Styczyński

Zawartość opracowania:

Część I

Aktualizacja inwentaryzacji dendrologicznej istniejącej roślinności
zabytkowego parku w m. Zasów, gm. Żyraków, dz. nr ew.: 450, 453/1, 453/3,
453/4, 457/8

Część opisowa:

- I. Wstęp.
- II. Zakres opracowania
- III. Metoda
- IV. Położenie
- V. Charakterystyka drzewostanu
- VI. Dokumentacja fotograficzna
- VII. Tabela inwentaryzacyjna
- VIII. Mapa inwentaryzacyjna

Część II

Gospodarka istniejącą szatą roślinną

- I. Wstęp.
- II. Tabela inwentaryzacyjna
- III. Projekt gospodarki zadrzewieniem
- IV. Cięcia gałęzi w koronach drzew
- V. Mechaniczne zabezpieczanie koron drzew
- VI. Kwalifikacje wykonawcy i technika wykonywania prac
- VII. Termin wykonania prac
- VIII. Podsumowanie

Część I

Wstęp:

Aktualizacje inwentaryzacji dendrologicznej istniejącej roślinności zabytkowego parku w m. Zasów, gm. Żyraków, dz. nr ew.: 450, 453/1, 453/3, 453/4, 457/8 wraz z gospodarką istniejącą szatą roślinną, opracowano w oparciu o umowę nr 107/2019 z dnia 18.10.2019 zawartą pomiędzy zamawiającym: Gminą Żyraków 39-204 Żyraków 137 NIP:8722222062 oraz wykonawcą: GEOINTERRA mgr inż. Leszek Styczyński Pomiary geodezyjne, archeologia, zagospodarowanie terenów zieleni. 91-040 Łódź, ul. Powstańców Wielkopolskich 8 m. 58 NIP: 726-229-36-27. Jako podkład geodezyjny do nanoszenia drzew posłużyła mapa zasadnicza, dostarczona przez zamawiającego.

Zakres opracowania:

Zakres opracowania został określony na podstawie wizji terenowej oraz granicy działki nr ew.: 450, 453/1, 453/3, 453/4, 457/8.

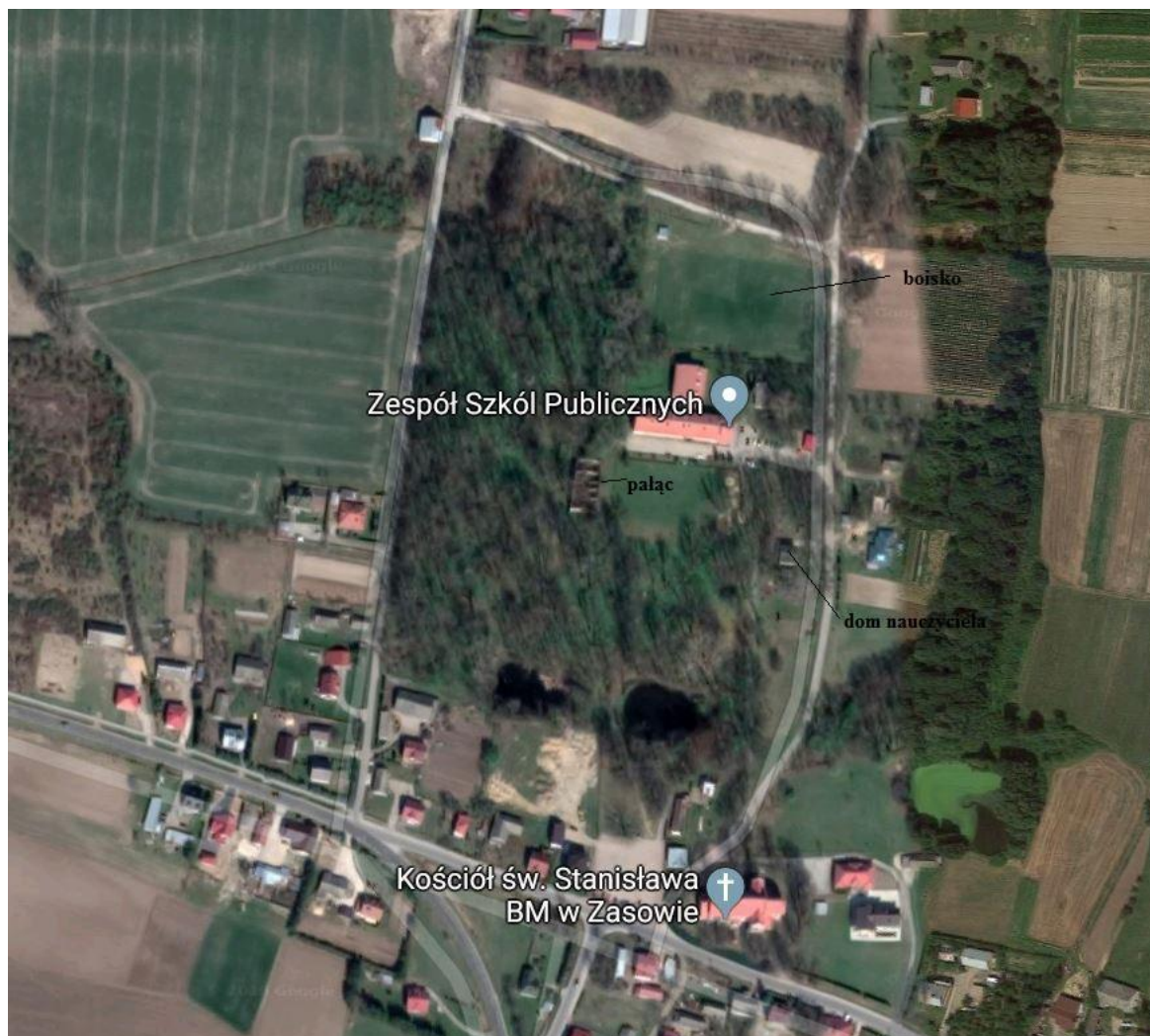
Metoda:

Na omawianym obszarze przeprowadzono inwentaryzację szczegółową drzew i krzewów z naniesieniem na podkład geodezyjny. Jako podkład kartograficzny wykorzystano, mapę zasadniczą w skali 1:500. Drzewa poddane inwentaryzacji zostały oznaczone na planie numerami, które odpowiadają numerom w przygotowanym zestawieniu tabelarycznym. Uwzględniono: numer

porządkowy, nazwę polską, nazwę łacińską, obwód mierzony na wys. 130 cm (w przypadku okazów wielopniowych zamieszczono ilość obwodów równą ilości pni), w tabeli uwzględniono również stan zdrowotny, uwagi oraz zakres prac (omówienie ostatniego elementu tabeli znajduje się w części II opracowania „Gospodarka istniejącą szatą roślinną”). Obszary występowania samosiewów gatunków lokalnie występujących zaznaczono na planie za pomocą falującej linii a numer porządkowy oznaczono kursywą. Część zadrzewienia, niewymagającego decyzji na wycinkę zinwentaryzowano w sposób ogólny, podając powierzchnię ich występowania.

Położenie:

Park zabytkowy w m. Zasów, gm. Żyraków, dz. nr ew.: 450, 453/1, 453/3, 453/4, 457/8, położony jest w centralnej części wsi Zasów, na północ od XIX w. kościoła im. Świętego Stanisława, w bliskim sąsiedztwie skrzyżowania dróg łączących miejscowości Dąbie i Mokre oraz Dąbrówka Wisłocka i Róża. Granice parku wyznaczają: od północy, droga gruntowa oraz gospodarstwa rolne, od wschodu droga gruntowa, gospodarstwa rolne oraz zabudowa jednorodzinna, od południa sąsiaduje z terenami kościoła parafialnego (wraz z rynkiem), oraz zabudową jednorodziną. Do najważniejszych elementów przestrzennych parku, zaliczyć można: XIX w. dwór (pałac) rodu Łubieńskich herbu Pomian (obecnie zrujnowany), Zespół szkół Publicznych w Zasowie (wraz z boiskami oraz placami zabaw), „dom nauczyciela” (wraz z podwórzem). Najbardziej charakterystyczne elementy naturalnego krajobrazu parku stanowią: dwa stawy znajdujące się od strony południowej, pozostałości wyschniętego stawu z wyspą (południowy zachód) oraz nieregularne ukształtowanie terenu samego parku.

<https://www.google.com/maps/@50.1347939,21.3232666,693m/data=!3m1!1e3>

Charakterystyka drzewostanu:

Drzewostan parkowy można podzielić na kilka najbardziej charakterystycznych grup: regularne nasadzenia parkowe, realizowane głównie w formie alei, starodrzew rozproszony o swobodnym układzie kompozycyjnym oraz samosiewy gatunków lokalnie występujących. Ogółem inwentaryzacja objęła 1030 drzew należących do 40 gatunków oraz samosiewy rosnące w skupinach. Do najważniejszych elementów zieleni wysokiej wchodzącej w skład założenia parkowego zaliczyć można: aleję lipową prowadzącą pomiędzy stawami do

dworu, składająca się z lip drobnolistnych (*Tilia cordata* Mill.) oraz szerokolistnych (*Tilia platyphyllos* L.), aleję lipową otaczającą park od południa, dwustronne obsadzenie przejścia pomiędzy nieczynnym i czynnym stawem, w którego skład wchodzi topole czarne (*Populus nigra* L.) (często w bardzo złym stanie zdrowotnym), aleja obsadzona dębami kolumnowymi (*Quercus robur* L.), w sąsiedztwie wschodniej granicy parku, grupa platanów klonolistnych (*Platanus acerifolia*) rosnąca w południowej części parku, grupa orzechów czarnych (*Juglans nigra* L.) rosnąca na północ od czynnych stawów, szpalery grabowe (*Carpinus betulus* L.) i bukowe (*Fagus sylvatica* L.) znajdujące się w północnej części założenia. Do ciekawych i charakterystycznych pojedynczych okazów zieleni parkowej należą niewątpliwie: topola czarna (*Populus nigra* L.) (nr w zestawieniu 948), będąca w złym stanie zdrowotnym i wymagająca pilnej interwencji oraz rzadko występujący ajlant gruczołkowaty (*Ailanthus altissima* (Mill.) (nr w zestawieniu 336). Ponadto północno- zachodnia część założenia porośnięta jest gęsto młodymi samosiewami (do 50 cm. wysokości) głównie klonu pospolitego (*Acer platanoides* L.) oraz bzu czarnego (*Sambucus nigra* L.).

W sposób ogólny stan zdrowotny drzew znajdujących się w parku, można określić jako średni, wiele z nich (głównie w obrębie starodrzewia) wymaga pilnych zabiegów pielęgnacyjnych- redukcyjnych oraz założenia systemu wiązań. Ponadto w parku znajduje się kilka, obalonych przez wiatr, drzew. Szczegółowy zakres prac, w obrębie drzewostanu, stanowić będzie przedmiot osobnego opracowania.

Opracował:
mgr inż. Leszek Styczyński

Dokumentacja fotograficzna

Fot 1 Aleja lipowa prowadząca do dworu.

Fot 2 Pochylona nad staw lipa szerokolistna.

Fot 3 Widok na północną część parku, na drugim planie przewrócona do stawu wierzba biała.

Fot 4 Nowe nasadzenia lipy drobnolistnej, znajdujące się w północnej części alei prowadzącej do dworu.

Fot 5 Platany klonolistne rosnące w centralnej części parku.

Fot 6 Obalona i złamana lipa szerokolistna (nr w zestawieniu 230).

Fot 7 XIX w. dwór rodu Łubieńskich herbu Pomian, widoczne rosnące w jego obrębie samosiewy.

Fot 8 Szpaler bukowy znajdujący się w północnej części parku.

Fot 9 Nowe nasadzenia przed szkołą, na drugim planie starodrzew parkowy.

Fot 10 Widok na dwór od strony wschodniej, w oddali widoczne elementy starodrzewia.

**Fot 11 Jesiony wyniosłe rosnące wzdłuż granicy północno-wschodniej założenia, w pobliżu boiska.
Widoczna zgorzel słoneczna.**

Fot 12 topola czarna (nr w zestawieniu 948) rosnąca na południe od „domu nauczyciela”, drzewo wymagające podjęcia pilnych działań.

Część II

Gospodarka istniejącą szatą roślinną.

Wstęp:

Drzewa w parku w Zasowie wymagają pilnej i wszechstronnej pielęgnacji. Podstawową zasadą jest stosowanie metod bezinwazyjnych przy maksymalnej ochronie bilansu energetycznego drzew. Wszystkie zabiegi muszą być zgodne ze współczesnymi zasadami pielęgnacji drzew przy maksymalnej ochronie siedliska parkowego. Wiążę się to z odrzuceniem tzw. „chirurgii drzew” oraz stosowaniem w najszerszym możliwym zakresie alpinistycznych metod pielęgnacji drzew. Ze względu na wartość obiektu prace muszą być prowadzone przez **firmę specjalistyczną**, która może wykazać się odpowiednio dużym doświadczeniem i kwalifikacjami zarówno w pielęgnacji drzew pomnikowych jak również w pracach w zabytkowym drzewostanie. Kierujący pracami powinien posiadać kwalifikacje, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 27 lipca 2011 r., potwierdzone przez **Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków**, w zakresie kierowania pracami konserwatorskimi w parkach zabytkowych i na terenie innego rodzaju zieleni zabytkowej. Prace o charakterze technicznym wykonywać mogą osoby posiadające odpowiedni staż przy pielęgnacji pomników przyrody i drzewostanów wpisanych do rejestru zabytków, oraz spełniające wymogi ww. cytowanego Rozporządzenia.

Tabela inwentaryzacyjna:

W zestawieniu tabelarycznym użyto następujących określeń:

- cięcia sanitarno-pielęgnacyjne; c.s.p.

- cięcia sanitarno-pielęgnacyjno+redukcyjne; c.s.p.+r(w nawiasie przedstawiona jest informacja o zakresie redukcji korony lub/i niektórych jej elementów.)

Informacja o zakresie redukcji korony podaje zakres maksymalny. W każdym przypadku ostateczną decyzję o jej faktycznym zakresie podejmuje wykonawca prac po zapoznaniu się z stanem drzewa podczas prac w koronie.

Niektóre redukcje wymuszone są złym stanem drzew, które, w przypadku ich niezastosowania, musiałyby zostać przeznaczone do usunięcia.

- cięcia korygujące (k), są to cięcia mieszczące się w zakresie cięć pielęgnacyjnych polegające głównie na nieznacznym ograniczeniu korony ;

- wiązanie linowe, liczba przed symbolem oznacza ilość wiązań;

- podwiązanie konara;

- 2t., 4t. – wytrzymałość na zerwanie lin zastosowanych w wiązaniach

- usunięcie (w niektórych przypadkach zamieszczono informacje o konieczności pilnego usunięcia)

- SIM, (propozycja wykonania badań statyki drzewa)

Metoda Elasto-Inklino Tensometryczna metoda pomiaru statyki drzewa. (tzw. test pociągowy lub Static Integrated Meseuring (SIM) Metoda zwana testem lub metodą pociągową lub „elasto-inclino” eliminuje subiektywny osąd stanu drzewa przez rzeczoznawcę. Mierzona jest fizyczna reakcja drzewa na symulowany napór wiatru. Określane są tzw.: wytrzymałość podstawową S_g , i uogólniona krzywa wywrotu. Wytrzymałość podstawową podaje w procentach wartości wytrzymałości hipotetycznie całego, zdrowego drzewa i jest równa wytrzymałości pnia na złamanie i stabilności drzewa w gruncie. W stosunku do niej odnoszone są wszystkie uzyskane pomiary. Formalna nazwa tej metody Static Integrated Meseuring (SIM) statyczne zintegrowanie oznacza ściśle, matematyczne uwzględnienie wielu czynników mających wpływ na statykę drzewa. Mierzona jest fizyczna reakcja drzewa na symulowany napór wiatru. Symulowane obciążanie nie przekracza z zasady 3 – 4 % siły orkanu, do czego

wystarczają siły poniżej 1,6 kN. Tak znikome siły nie mogą wywołać jakichkolwiek uszkodzeń drzewa.

- podpora (propozycja podparcia drzewa o znacznych walorach, w celu uchronienia go przed obaleniem)
- pozostawienie drzewa jako „świadka”- niektóre drzewa, o dużych walorach przyrodniczych pomimo złego stanu zdrowotnego można pozostawić w ich dotychczasowym miejscu przy zastosowaniu tzw. cięć weteranizujących,. Zabiegi te zdobywają coraz większe zainteresowanie i są przewidywane jako możliwości renaturyzacji (w zakresie treści) i patynowania w zakresie formy. Tego typu zabiegi arborystyczne wspólnie z pozostawianiem martwego drewna, fragmentów dziuplastych gałęzi dla zagnieżdżenia się ptaków zapewniają wzbogacenie ekosystemu parku i wzbogacenie jego bioróżnorodności.
- wycięte (drzewo wycięte w trakcie przeprowadzania inwentaryzacji)

Projekt gospodarki zadrzewieniem:

Projektowane zabiegi pielęgnacyjno –zabezpieczające drzew podane są w kolumnie 9 tabeli inwentaryzacyjnej. Obejmują one zakres prac niezbędny do wykonania w celu zachowania i poprawy stanu zdrowotnego i bezpieczeństwa drzew. Sformułowane są one w sposób ogólny przy założeniu, że prace wykonywane będą przez firmę specjalistyczną. Zaproponowane zabiegi powinny być zgodne ze współczesną wiedzą i praktyką rekomendowanymi m. in. przez Europejską Radę d.s. drzew (EAC), organizacją działającą w ramach Unii Europejskiej i zrzeszającą instytucje i osoby zajmujące się naukowo i zawodowo pielęgnacją drzew. Generalnie zasady prowadzenia prac polegają na stosowaniu bezinwazyjnych metod pielęgnacji i zabezpieczania drzew z wykluczeniem jakiegokolwiek „czyszczenia” i impregnowania ubytków oraz otwierania pni drzew, czy stosowania nawiartów, nawet w celach

diagnostycznych. Zakres cięć, zwłaszcza żywych konarów i gałęzi ograniczany jest do niezbędnego minimum tak aby, w jak najmniejszym stopniu zredukować powierzchnię asymilacyjną i nie generować deficytu energetycznego drzewa.

Świadomie dopuszcza się pozostawienie na drzewach części posuszu. Redukcja koron starych drzew może polegać również na pozostawieniu nierównych płaszczyzn cięcia oraz fragmentów konarów(w tym martwych). Powierzchnie takie nawiązują do naturalnego wyglądu, ale również do wysokiej wartości ekologicznej takich nisz (grzyby, owady, ptaki). Są to tzw. cięcia „weteranizujące „ stosowane już w krajach UE oraz Polsce w niektórych parkach zabytkowych i na pomnikach przyrody.

Cięcia gałęzi w koronach drzew:

W przypadku wszystkich rodzajów cięć pamiętać należy o następujących zasadach:

- ograniczyć je do minimum;
- w trakcie jednorazowego zabiegu unikać usuwania więcej niż 20% całej masy żywych gałęzi;
- nie należy pozostawiać kikutów (cięcie na tzw. „obrączkę”);
- przy gałęziach o średnicy powyżej 3cm., cięcie wykonywać należy trzy etapowo: podcięcie, docięcie, wyrównanie.

Obecne przepisy prawne dopuszczają usunięcie gałęzi z korony drzewa w wymiarze nie przekraczającym 30% jego korony, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa. Zabezpieczanie ran po cięciach różnymi dotychczas stosowanymi środkami jest niepotrzebne, a nawet nie wskazane.

Mechaniczne zabezpieczanie koron drzew:

Drzewa zagrożone rozłamaniem których stabilności nie możemy przywrócić przy pomocy cięcia, zabezpiecza się mechanicznie poprzez zakładanie wiązań.

Wiązania mocowane są w ważnych z punktu widzenia statyki punktach korony.

Używać należy do tego celu materiałów o wystarczającej wytrzymałości, trwałości i praktycznie wypróbowanych. Najwłaściwszymi są wiązania z lin propylenowych o przekroju rurowym umożliwiające całkowicie bezinwazyjne zakładanie przy jednoczesnym zachowaniu wymogu elastyczności wiązania.

Warunki te spełniają wiązania typu „Cobra” lub „Boa”. Wiązania mocowane są zwykle na $\frac{2}{3}$ wysokości pomiędzy rozwidleniem a wierzchołkiem.

Kwalifikacje wykonawcy i technika wykonywania prac:

Prace związane z drzewostanem parkowym powinny być wykonywane przez firmę posiadającą odpowiednie doświadczenie i mogącą się wykazać wykonaniem tego typu prac w obiektach zabytkowych, w tym również na drzewach pomnikach przyrody. Firma ta powinna zatrudniać personel przeszkolony w zakresie współczesnych metod pielęgnacji drzew najlepiej w zakresie programu European Tree Worker, który jest ogólnoeuropejskim programem szkolenia w tym zakresie, oraz spełniające wymogi wynikające z Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 27 lipca 2011 r.

Termin wykonania prac:

W terminie od 1 marca do 15 października w Polsce obowiązuje ochrona miejsc lęgowych ptaków. Nie oznacza to zakazu prowadzenia, w tym okresie prac pielęgnacyjno-zabezpieczających, czy ścinkowych drzew, jednak wykonywane one być muszą w sposób nienaruszający ustawy z dn. 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. W praktyce oznacza to, że przed przystąpieniem do prac należy dokonać przeglądu czy drzewo nie jest zasiedlone przez ptaki i prowadzić prace pielęgnacyjne w sposób nie naruszający ich miejsc lęgowych. Natomiast drzewa przeznaczone do wycinki, które są zasiedlone przez ptaki powinny być wyłączone z prac i usunięte dopiero po zakończeniu okresu ochronnego. Obowiązek sprawdzenia czy drzewo nie jest zasiedlone przez ptaki spoczywa na wykonawcy prac. Stanowisko to doprowadza również do zgodności terminów wykonywania prac pielęgnacyjno-zabezpieczających ze współczesnymi zasadami ich prowadzenia.

Podsumowanie:

Do zabiegów pielęgnacyjno – zabezpieczających wytypowano **530** szt. drzew. Wzmocnienia koron w postaci wiązań zaplanowano na **78** drzewach. **68** szt. drzew, ze względu na ich stan zakwalifikowano do usunięcia, w tym **4** jako pilne. Do usunięcia zakwalifikowano również **24** grupy oraz pojedyncze samosiewy gatunków lokalnie występujących.